

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1-70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod

Upravništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravniškega telefona št. 188.

Inserati:

Enostop. petitv. (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondv. 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Delavsko zavarovanje.

Ta teden zboruje na Dunaju mednarodni shod, na katerem se posvetujejo o delavskem zavarovanju. Iz vseh delov sveta so se zbrali znanstveniki, da izpopolnijo svoje teoretično znanje in se posvetujejo, kako bi na najbolj praktičen način izvedli delavsko zavarovanje.

Priznati se mora, da spada ravno delavsko zavarovanje med najtežje točke socialnih preosnov in zato je treba precej temeljitega znanja za uspešno delovanje na tem polju.

Da zboruje letos kongres ravno na Dunaju, ni slučajno. Avstrijske prvostolice so izbrali zato, ker namerava vlada temeljito izpremeniti delavsko zavarovalno zakonodajo in izvesti zavarovanje za slučaj delovne nezmožnosti (invaliditeta) in starosti.

Zborovalci so si postavili veliko nalogo. Razpravljali so o zgodovinskem razvoju delavskega zavarovanja od leta 1889. nadalje v onih državah, kjer so že ugodna tla za zavarovanje. Poročajo možje strokovnjaki, ki so sami sodelovali pri delavskozavarovalni zakonodaji, in sicer za Nemčijo dr. Bodiker, za Dansko C. Trap, za Angleško D. F. Schozs, za Francosko G. Paulet in A. Mayen, za Italijo V. Magaldi, za Luksemburško H. Neumann, za Rumunijo A. Romalo, za Rusijo L. Skarzynski in A. Stoff, za Švedsko J. May, za Svico E. pl. Steyer, za Špansko J. Ma de Delas, za Tunis gospica Schmidt, za Ogrsko J. Syterenyi, za Zedinjene države C. R. Henderson in za Avstralijo J. A. Cuckburn.

Organizacija zavarovalnih zavodov je jako važna.

Pri nas in v Nemčiji se je razvila polagoma in zato je pomanjkljiva. V Nemčiji zahtevajo že dolgo časa, naj bi bila delavske zavarovalne organizacije bolj priproste in osredočene. A vlada se je zbal velikanskega dela in je odlagala važno izpremembo. Vkljub temu se pa loti nemški državni zbor najbrže kmalu te težke zadeve. Da bo izprememba težavna, dokazujejo številke. V Nemčiji imajo namreč 23 214 različnih bolniških blagajn, 1547 zavodov za slučaj nezgod, za delavce invalide je pa 31 zavodov in 9 blagajn. Bōdiker zastopa načelo, naj bi združili rentne zavarovalnice za nezgode, invaliditeto in starostno preskrbo v enotem zavod. R. Freund pa nasprotuje Bōdikerju, češ, da načrt ni izpeljiv in zahteva le skupno upravo bolniških blagajn in invalidne zavarovanje.

V zavarovalnem tehničnem oziru nameravajo predlagati, da bi se vodila mednarodna statistika. Zavarovalni tehniki namreč osobito pogrešajo natančne statistike.

O pobiranju prispevkov morajo rešiti vprašanje tako, da se prispevki pobirajo neprikrajšano, a tako, da ni nadzorstvo predrago. Jako ostro obsoja pa Bōdiker način na Nemškem, kjer dobe zavarovanci znamke kot potrdilo za vplačane deneske. Nasprotno pa zagovarja znamke brunšvigske strokovnjak, finančni svetnik Hassel.

Vedna preporna točka je določitev odškodnin.

Na Dunaju se nameravajo osobito baviti z vprašanjem, kako pravično določiti odškodnino pri nezgodah.

Vso pozornost nameravajo obračati na delavska stanovanja, zdravilišča in zavetišča za invalidne delavce.

Razprave se vrše večinoma trezno in dostojno. Le predvčerajšnjim so povzročili, kakor smo poročali včeraj, sirovo rabuko socialni demokratje.

Zelimo, da bi to zborovanje pomaknilo delavsko zavarovanje vsaj korak bližje k njegovemu uresničenju!

Otvoritev zavodov sv. Stanislava.

Po otvoritvi je povabil Presvetli mnogo navzočih na obed. Ker ni bilo v škofiji prostora za toliko ljudi, jih je šlo mnogo v semenišče.

Opazili smo pri obedu mnogo odličnih oseb: fml. ekscelenco Chavanne, stolnega prosta prelata dr. Kulovica in novomeškega dr. Elberta, zatiškega opata o. Gerharta, dvernega svetnika Radiča, trgovinske zbornice podpredsednika Kellmana in svetnika Kregarja, arhitekta Vancsa, župana Belca, zastopnike tvrdk, ki so sedelevali pri zgradbi i. t. d.

Presv. gospod knezoškof dr. Jeglič izpregovori: Pri tej svečani priložnosti se moramo spominjati dveh oblasti, s katerima sta znanost in umetnost v najožji zvezi: V Rimu je vir najvišje znanosti in umetnosti, in iz palače cesarjeve na Dunaju se razširjajo umetnost in veda. Tej tesni zvezi obeh so posvečeni tudi zavodi v Sent Vidu. Sel sem zato tudi v Rim in na Dunaj, preden sem začel to delo. Papež Leon XIII. je blagoslovil moje delo in obljubil, da ga bo podpiral s svojo molitvijo, in Njegovo Veličanstvo cesar mi je obljubil svojo najvišjo naklonjenost. Isto blagohotnost proti zavodom kaže Pij X. Zato Bog živi in ohrani Svetega očeta Pija X. in Njegovo Veličanstvo Frana Jožeta I.

Nato nazdravi Presvetli fml. ekscelenci pl. Chavanne, ki se je udeležil vse slovesnosti. Državo varujejo puške in topovi, da se v miru razvijajo znanosti in umetnosti. Veseli me posebno, da Ekscelenca kot mož in vojak stojite vedno v zvezi z nami in da ste tudi danes žrtvovali cel dan, da nas podastite s svojo navzočnostjo.

Slednjič zahvali Presvetli vse navzoče, zlasti imenuje navzoče dekane, ki so poklonili danes zavodom velikodušen dar, in podjetnike, ki so z veliko skrbnostjo izvrševali dela. Predvsem zahvaljuje vrliga arhitekta Vancsa, ki se je z vse ljubeznijo posvetil delu, da je tako dobro napredovalo, župana Belca, ki je mnogo pripomogel, da se je vprašanje vodovoda in kanalizacije tako srečno rešilo, vse vrle šentvidce, njihovega župnika svetnika Malovrha itd. Nazdravim gimnazijskemu ravnatelju dr. Gnidovcu in bišnemu rektorju dr. Fr. Ušeničniku, ki naj z zaupanjem v bežje pomoč vodita zavode! Biti moram Bogu hvaležen, da mi je dal prave moze, ki jim morem izročiti zavode, ki so stali tolikih žrtve. Presvetli nazdravi potem še ostalim, gospodu deželnemu šolskemu nadzorniku Hubadu, podpredsedniku trgovinske zbornice g. Kolmanu itd.

Eksk. pl. Chavanne govori: Med vojaškim in duhovskim stanom je mnogo podobnosti. Oba tvorita nekako sklenjeno občino in imata stroge postave, ki zahtevajo pokorščine in samozatajevanja. Oba se berita za idealne smotre: Če smo mi vojniki branitelji domovine, je pa duhovnik branitelj vere. Oboji smo zavezani, da žrtvujemo kri in življenje za te idealne smotre. V tem smislu se zahvaljujem za vabilo, ki sem ga z veseljem sprejel, da sem bil priča pri otvoritvi tega izbornega zavoda, ki je opremljen z vsem, kar se more zahtevati od modernega napredka. Naj ta zavod vedno izpolnjuje svoj visoki namen! Ustvaritelju tega krasnega dela, prevz. gospodu knezoškofu: slava!

Mil. g. stolni prošt prelat dr. Kulovic je govoril v imenu duhovščine: Da-

našnja slavnost je slovesnost cele škofije. Že modroslovec Leibnitz, dasi protestant, je klical narodom: „J'ai toujours cru, qu'on reformerait le genre humain, si on reformait l'éducation de la jeunesse.“ (Vedno sem bil prepričan, da se bo preustrojilo človeštvo, ako se preustroji mladina.) Tej resnici ste Prevzvišeni danes z božjim blagoslovom odprli kot in zavetje, izpolnili eno najvažnejših dolžnosti, katere Vam je Bog z višje-pastirsko službo naložil, izpolnili dolžnost do cerkve, ki pričakuje vzornega duhovskega naraščaja, izpolnili dolžnost do države, kateri je treba zanesljive podslombe, zlasti v teh burnih časih, ko razuzdane strasti trgajo vezi družabnega življenja. Prav danes nam velja budni glas slavnega De Maistra: „Vrnimo se k starim preizkušenim načelom mladeniške vzgoje; ohranimo vedo vedno nerazdružno z religijo, sicer bodo zla, ki nam preté, nepreračunljiva, kajti sicer inteligenca podivja, in podivjanost inteligence je najstrašnejše zlo.“ V tem smislu ste, Prevzvišeni, začeli velikansko delo in danes doživeli prvi zaželeni uspeh. S tem ste si zagotovili zahvalo poznih rodov v cerkvi in državi. Dosegli ste to z mučnimi skrbmi in prebriskih izkušnjah, z ogromnimi žrtvami. Da ste vse to premagali, bodi Vam dokaz, da je Bog z Vami! Bodi Vam poročstvo, da Vas Bog še nadalje spremlja in podpira pri zavodu, ki mu želimo: Vivat, floreat, crescat! — Vam pa nazdravimo: Bog in slava!

V semenišču je prvi govornik g. gen. vikar Flis razvijal sledečo misel: Iz dveh virov je Presvetli zajemal in se zajema potrebno pomoč pri zgradbi velikega podjetja. Prvi vir je požrtovalna, za vse dobro navdušena kranjska duhovščina v zvezi z našim dobrom, kršč. ljudstvom. Veliko materijalne in moralne pomoči je Presvetlemu že došlo iz tega vira. Drugi vir je neomajeno zaupanje našega ljubljenelega nadpa tirja v pomoč božjo. V najhujših trenutkih se je zatekal pred tabernakel, pa je prejemal tukaj tudi novega navdušenja in tolažbe.

G. dekan Arko poudarja, da je pri zgradbi zavodov sedelevala le domača moč: slovenska umetnost in obrt. Prav je, da se ob taki priliki pokaže širšemu svetu, kaj sami premoremo. Ne podcenjujmo svojih moči! Pove epizodo z rimskega romanja, kako je umetno petje Slovencev v cerkvi sv. Petra v Rimu vse navzoče iz raznih krajev in narodov očaralo, da so se zavzeti popraševali: odkod so ti? Pač res, ni se nam treba sramovati in skrivati, še manj iz tujine za drag denar naročati izdelkov, katere nam boljše in ceneje nudijo domači obrtniki in umetniki. Napije njim v čast in priznanje.

G. kanonik Sajovic izjavlja mej soglasnim odobranjem navzočih, da je k zgradbi zavodov mej drugimi velikimi darovi plemenitih dobrotnikov pripomogel tudi marsikak vinar v boga vdove. Sploh je značilno, da se velika, v ljudsko korist namenjena podjetja postavljajo le s požrtovalnostjo nižjih slojev.

Presvetli, pri dohodu burno pozdravljen, se zahvaljuje v obče vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da se je postavil tam hram kršč. vzgoji in omiki. Zahvaljuje se najprej svojemu gen. vikarju, ki mu je bil ves čas ob strani s svetom, navdušenjem in materijelno pomočjo. Zahvaljuje se zlasti vsem gg. dekanom, ki so bili istotake njegova močna opora in so ob priliki otvoritve mu izročili velik, res plemenit dar, kakoršnega ni pričakoval — zbirko nabrano v dekanijem kolegiju.

Zbornični svetnik gosp. Kregar v imenu navzočih obrtnikov in mojstrov izreka srčno zahvalo za laskavo priznanje iz tako odličnih in poklicanih krogov. Izjavlja, da je pred vsem g. gen. vikar Flis tisti, ki slovenskim obrtnikom in umetnikom kot večak zlasti na polju cerkvene umetnosti gre s svojim svetom vsestransko na roko.

Avstrija se pripravlja za napad na Balkan.

Belgrajska „Samouprava“ poroča iz Bosne, da se Avstrija pripravlja na prodiranje proti Mitrovici, kar kažejo vsa znamenja v Bosni. Ko se je mudil nadvojvoda Friderik v Bosni, je natančno nadzoroval vse utrdbe in je osobito obračal vso pozornost na zgradbo železniške proge Sarajevo-Mitrovica. Železnica je dozdej zgrajena do Prace, in sedaj grade z vso naglico 7 m široko novo cesto iz Sarajeva v Plevije. V Trebevicu in v smeri proti Foči pa grade nove utrdbe, ki jih nameravajo zvezati z že obstoječimi utrdbami po ozkotirni železnici.

Cesar proti razdelitvi armade.

Med včerajšnjimi brzojavkami smo pričeli vsebino veličane razgovora med cesarjem in dr. Sylvestrom. „Nemškonarodna korespondenca“ opisuje zadevo sledeče: Pri otvoritvi nove železniške proge Schwarzach-Gastein je cesar nagovoril poslanca dr. Sylvestra, katerega je pohvalil zaradi njegovega poročila v železniškem odseku. Vlada je pripomnil, da so politične razmere sedaj jako težavne. Dr. Sylvester je odgovoril, da povzroča največje težave razvoj ogrskega vprašanja. Cesar je rekel nato, da tudi v Avstriji osobito nemški politiki zahtevajo, naj se razdružita obe državni polovici. Na tak način se ne more podpirati stremljenje za urejene razmere. Cesar pričakuje, da bodo delali vsi poklicani faktorji na odstranjenje težkoč. Dr. Sylvester je nato odgovoril, da bodo povzročile ogrske vojaške zahteve razdelitev armade v dva dela, kar je povzročilo, da se zahteva tudi v Avstriji iz gospodarskih in političnih razlogov ločitev dosedanjih skupnih zdav. Cesar je nato končal veličan razgovor z besedami: Nikdar ne dovolim ločitve armade.

Kriza na Ogrskem.

Franco Kossuth je že označil svoje stališče o nameravanem skupnem zaslišanju voditeljev ogrske večine pri vladarju. Košut je zadovoljen z vladarjevim načrtom, a pristavlja, da se morajo upoštevati zakoni in pravice Ogrske.

Sploh so voditelji zadovoljni z vladarjevim načrtom. Včeraj je zboroval izvrševalni odbor združene opozicije. Sklenil je dati voditeljem proste roke za zaslišanje pri vladarju. Ako hočejo voditelji spraviti, to lahko dosežejo, ne da bi opustili zahtev v adresi, v kateri je bilo le splošno izraženo, da žele, naj se armada narodnostno razvija. Dosedaj ni bila sestava nove vlade mogoča, ker je zahteval vladar, naj večina natančno izjavi, kaj zahtevajo, ker so voditelji vedno naglašali, da se mora uvesti mažarski poveljni jezik. „Allkomany“ poroča, da namerava Thallay predlagati koalicijski, naj uvede v 16. ogrskih polkih mažarski poveljni jezik, za druge mažarske čete naj se pa izda načelna izjava.

Kossuth je včeraj rekel nekemu časnikarju, da ne upa veliko od zaslišanja pri vladarju, dasi je želeli sprave med kraljem in narodom, ker se gre za važne zadeve. Krona naj odjenja, nakar se bo skoro gotovo tudi narod približal kralju.

V ponedeljek poročajo voditelji izvrševalnemu odboru ogrske večine o zaslišanju pri vladarju. „Budap. Hirlap“ poroča, da je vojno ministrstvo naročilo vojaškim pisarnam v Varaždinu, naj sestavijo seznam častnikov, ki so rojeni na Ogrskem in so zmožni mažarsčine. Baje bodo ti častniki 1. novembra premeščeni v mažarske polke.

Oni vojaki, ki služijo že tri leta, dobe koncem mesca septembra dvatredenski dopust, na kar bodo morali služiti do konca leta. Če se pa sporazumeta vladar in večina, jim ne bo treba nadaljevati službe.

Baron Banffy je včeraj odpotoval na Dunaj, kjer ga zaslišita danes Goluchowski in vojni minister.

Pri Košutovem spomeniku v Be-kes Czabi so našli venec z napisom: „Osvo-

boditelju Ogrske, zadržani tretjeletniki. — Uvedli so takoj preiskavo.

Mažarska pravičnost.

Urednika rumunskega lista „Vointa Poporulus“, Teodora Popoviča, je državni pravdnik tožil radi člankov „Proletarce“, „Doli s klobukom“, „Resnična kazen“ in „Kje je pomoč“. Drž. pravdnik je trdil, da omenjeni članki hujskajo delavce zoper premožne ljudi. Obtoženec se je opravičeval s tem, da on teh člankov ni pisal, ampak da jih je posnel iz mažarskega lista „Szabad Szó“, kateri pa ni bil tožen. Mislil je namreč, da more objaviti tudi en tisto, kar je objavil mažarski časnik. Pri sodišču so primerjali članke mažarske in rumunske in rumunski tolmač je konstatiral, da tisti članki so v resnici samo prevodi iz mažarsčine v rumunščino. Navzlic temu so porotniki v Budimpešti obsodili Popoviča na 6 tednov v ječo; razun tega bode moral plačati vse sodnijske stroške.

Notranje politični položaj.

Včeraj je zaslíšal Gautsch Stürgkha, Dzieduszyckega, Ludwigstorka, dr. Luegerja in dr. Gessmanna.

Zasedanje deželnih zborov.

Z Dunaja poročajo: Deželni zbori bodo sklicani 10. oktobra. Zasedanje bo trajalo 5, k večjemu 6 tednov.

Spor med Svedsko in Norveško.

„Tidmugen“ poroča, da bo sklican novi švedski državni zbor 10. oktobra. Tudi norveški državni zbor skličejo 10. oktobra. Obe zbornici pričneta takoj razpravo o karlstadski konferenci.

Nemška omika.

„Hlas Národa“ piše: Dne 3. svečana 1. 1906 bode dunajski „Schubertbund“ priredil v Pragi v Zofinskih dvorah pustno veselico. K veselici se je oglasila cela vrsta maškaradnih skupin, izmed katerih je „Schubertbund“ petrdil in sprejel tudi skupino „Prva češka ljudska šola na Dunaju“. — „Schubertbund“ hoče s tem zasmeševati tišočce Čehov, ki zahtevajo češke šole na Dunaju. Pač nemška omika!

Italija in trozveza.

„Köln. Volksztg.“ poroča iz Londona, da obišče italijanski kralj angleškega vladarja. Obisku pripisujejo velike važnosti in nekateri listi celo pišejo, da želela italijanski kralj in vlada ožje prijateljske zveze z Angleško. Na Italijanskem so že siti stare trozveze, ki po mnenju Italijanov niti ne bo ponovljena.

Zato se žele Italijani pridružiti franco-sko-angleški zvezi. — No, Avstriji za Italijani ne bomo jokali, če nas zapuste. Saj so ravno avstrijski vinogradniki dovolj drago plačevali „prijateljstvo“ z Italijo.

Kavkaz.

Iz Suše poročajo, da imajo Tatarji vjetih mnogo Armencev. Vstaši so odvedli mnogo žensk v gore, kjer se jih onečastili. Pogrešajo 300 oseb. S Sušo je pretrgana vsaka zveza. Ruskim vojakom se še ni posrečilo oprostiti mesta od Tatarjev.

Francosko.

Socialno demokratska zveza seinskega departementa je izrekla grajo predsedniku in dvema članoma pariškega občinskega sveta, ker sta se s predsednikom Broussejem udeležila slovesnega sprejema španskega kralja. „Eclair“ priobčuje poročilo o denarnem poslovanju bivšega francoskega mornariškega ministra Pelletana in graja, ker je Pelletan izdal 2000 frankov za vožnjo v Alžir in Tunis več poslancem in časnikarjem.

Vstaja v nemški jugozahodni Afriki.

Iz jugozahodne Afrike pišejo iz Svakopmunda listu „Berliner Neueste Nachrichten“ s sedeže: Ni dvoma, da se nemškim četam ne bo posrečilo obkoliti vstaše. Vstaši dobro vedo, da jim nemški vojniki ne morejo do živga, ako se vstaši porazide v male oddelke in posamezno napadajo Evropece. Okoli Vindhoeke ni nobene nevarnosti več, čete Hererov se kar čez noč pojavljajo. Vstaši so izvrstno oboroženi.

Rusija.

Izgred v kaznilnici. V orelski kaznilnici so izbruhnili 19. t. mes. nemiri, ki so jih potlačili z orožjem. Ubit je bil eden, ranjenih pa pet kaznjencev.

Vseučiliščniki v Tomsku (Sibirija) so sklenili, da ne bodo pohajali predavanj na vseučilišču in na tehniko do 28. januarja.

Stavka lekarniškega osebja je izbruhnila v Peterburgu.

Car grozi Fincem. „Berliner Zeitung“ poroča iz Peterburga: Car je zagrozil, da proglasi na Finskem vojno stanje, če se bodo penavljali politični umori. Ta grožnja je na Finskem pomnežila razburjenje, ker je v protistvoju s pismeno jamčenimi flaskimi pravicami.

Car in carica sta obiskala torpedno pristanišče v Transundu. Vojaki so carjevo dvojico živahno pozdravljali.

Gimnazijci proti narodni himni. Predvčerajšnjim so praznovali v Peterburgu 200letnico državne gimnazije. Dijaki nižjih razredov so pa pri slavlju priredili demonstracijo, ko je godba zaigrala „Bože carja“. Policija je zato prišla več gimnazijcev.

Po vojski.

Premirje v Vzhodni Aziji.

Iz Vladivostoka poročajo: Dne 16. t. m. sta se sešla v Kornilovskem zalivu ruski admiral Jesen in japonski admiral Simamura. Določila sta pogoje o premirju na morju. Jesen in Simamura sta imela vsak po dve križarici in po dve torpedovki. V peturnem razgovoru sta določila demarkacijski črti.

Medsebojna izmenjava obeh mirovnih listin.

Kakor poročajo, bosta obe vladi izmenjali obe mirovni listini v Washingtonu kmalu potem, ko ju podpišeta oba vladarja. Izmenjavo izvrše najbrže v Beli hiši, da tako obe vladi počastita Roosevelta.

Izpred sodišča.

Mestna občina in „Kasino“.

Včeraj popoldne.

Priča knjigovodja Tschurn ne pove nič posebnega.

Priča upokojeni polkovnik Franc pl. Knobloch je bil iz Ljubljane odsoten od 1. 1847 do 1859, ker je bil na vojski; nato je odpotoval iz Ljubljane čez 3 mesece in se 1. 1862. zopet vrnil, dokler ni leta 1864 odpotoval v tujino, kjer je ostal do 1. 1867. Tega leta se je vrnil v Ljubljano, kjer je ostal pri 17. pešpolku do 1. 1879. Potem je bil premeščen kot polkovnik na Dunaj, a se je vrnil že 1. 1880. v Ljubljano, kjer prebiva sedaj stalno. V celem tem času se spominja, da je stala pred kazino veranda.

Priča Janesch, zasebnik, se spominja okrog 1. 1859 pri dež. dvorcu stražnice narodne garde. Ob istem času sta bili v „Zvezdi“ dve verandi; ena pred kazino, druga pa pred slaščičarno v Ovijačevi hiši. Spominja se še, kako se delali prvo verando pred kazino; tista je bila precej primitivna. Ko se mu pokaže slika, pravi, da ni točna.

Priča vitez Feyrer, dež. odbornik iz Gradca, je bil od 1. 1881 do 1. 1888. v direktoriju ljubljanske kazine; opravljal je tudi pesle tajnika. Prejšnja veranda je bila že za nič in je kavarnarica opozorila odbor, da se mora napraviti nova. Tudi ta priča ni nikdar videl kupne pogodbe, pač pa pravi, da so gospodje vedno „mislili“, da je ta svet kazinska last. Zapisnik neke seje trdi, da je predlagal nekoč dr. Schaffer, naj se stopi v zvezo z mestnimi inženirji, da se določijo pravice kazine. Ko se prebere ta zapisnik, ki ga je pisal celo priča sam, pravi priča, da je mislil takrat, naj se zato stopi v zvezo z mest. inženirji, da bi mesto poprej postavilo nameravani trotoar okrog kazine, potem šele postavi kazina verando. Kolikor mu je pa znano, se ta sklep ni izvršil. — Tudi ta priča ne ve potrditi, je li veranda last kazine, ali najemnika, čeprav je bil toliko časa v odboru. (Res čudni odborniki! Ur.)

Priča Gvido Stedry se spominja pred kazino verande od 1. 1851. nadalje, ker je hodil tam mimo v šole. Po zimi so jo navadno odstranili leta 1864. in 1865, ko so bili tu „meksikanci“, je ostala tudi čez zimo.

Priča Melhior Zupan, kazinski sluga, je v kazinski službi od leta 1880. O novi verandi se je posestnica Oswaldova večkrat razgovarjala z županom Grassellijem, ki je bil stalnogost kazine. Posestnica je z njim vse ustmeno razpravljala in župan ji je dal dovoljenje za zgradbo.

Predsednik: Ste bili vi pri pogovoru zraven?

Priča: Slišal sem, ko sta govorila o tem.

Dr. Triller: Sta li vi dva z županom Grassellijem skupaj sedela pri eni mizi in se razgovarjala? (Smeh.)

Priča: Ne, hodil sem semtertja ter slišal kako sta se pogovarjala.

Ko predsednik priče ostro prime, vzame ta besedo v toliko nazaj, da ni slišal, da bi bil župan dal dovoljenje. Ve le, da je župan dejal, da bo občina napravila nov trotoar, Oswaldova pa je dejala, da bo naredila verando, nakar je občina napravila nov tlak, na katerega je Oswaldova postavila novo verando. Oswaldova je bila zavezana napraviti verando, ki je pa prišla takoj v last kazine. Verando so delali 14 dni do tri tedne. Gradbo je gledal kot vsakdanji gost kazine župan Grasselli, a ni

nikdar nič dejal. Les stare verande je sežgala Oswaldova, ne da bi dala kako odškodnino kazini. Staro verando so spravljali po zimi v paviljon v „Zvezdi“. Po potresu je bila veranda odstranjena do jeseni. Tlaka pod verando ni popravljala od 1. 1886. nadalje nihče.

Priča posestnik Krejčič, vprašan o tlaku pod kostanji in pa, ali ob priliki voj. godbe ondi ni bilo miz, ne vé, povedati ničesar.

Priča Malin, stavbeni polir, je napravil načrt za verando in jo postavil. Naročil mu je to gospodar Tönnies. Naročeno mu je bilo napraviti verando, ki bi se dala prestaviti in narazen vzeti. Načrta ni predložil mestni občini. Delali verande niso več ko 2 dni. Od drugih je slišal praviti, da je župan Grasselli večkrat v kavarni. Videl ga pa on, kolikor se spominja, ni. — Kako so pa po potresu verando nazaj postavljali, ne vé, ker ga ni bilo zraven.

Priča Ažman Anton je bil 1. 1886. tesarski poslovođa pri Tönniesu in je sodeloval pri zgradbi verande. Detal je po Malinovem načrtu. Veranda se dá vzeti narazen. Ko se mu pokaže načrt sedanje verande, pravi, da je bila ona veranda drugačna in bolj priprosta.

Priča Malin se zaslíši še enkrat in pové, da je podlago za one stebriče, ki drže verando, že našel vdelano v tlaku. Kdo jo je napravil ne vé. Ko je šel gledat in merit je našel na onih mestih le zabite količke, ko pa je čez 4—5 tednov prišel delat verando, je našel narejen trator, količkov pa ni bilo, pač pa ondi vdolbeni kamni kot podlaga za stebriče.

Priča Franc Topolovec vzbuja v občinstvu le smeh.

Nato predlaga dr. Triller naj se zaslíši še Jan Duffe, mestni stavb. svetnik, in Hinko Magister, nadzornik mestnih delavcev, da izpovesta, da je oni tlak ob kazini, zlasti pa pod verando, od leta 1886. popravljala mestna občina, in pa Peter Grasselli, da ni dal in da ni nameraval dati nobenega dovoljenja za kako stalno zgradbo pred kazino, marveč da le radi tega ni uradno postopal zoper postavljanje sporne verande, ker je bil prepričan, da se hoče le obnoviti pasazerno verando, ki se bo na zahtevo občine lahko odstranila.

Tudi dr. Eger je predlagal, naj se zaslíši priča Hartmann in Zupan.

Tem predlogom je sodišče ugodilo, nekaj drugih predlogov pa zavrglo. Razprave se nadaljujejo danes dopoldne ob 10. uri.

* * *

Danes dopoldne je bilo končano zaslišanje prič. Zaslišani so bili g. stavbni svetnik Duffe, Magister, Hartmann, Zupan, bivši župan Grasselli. S tem je bilo končano zaslišanje prič. Razsodba se naznani pismeno. Več jutri.

Dnevne novice.

„Škofovi zavodi“ so „Narod“ popolnoma zbegali. Udal se je v svojo bridko usodo in drugega sedaj ne more, kot konstatirati, da so zavodi vkljub vsemu nasprotovanju, intrigami, lažmi in surovostmi liberalne stranke otverjeni in da morajo sedaj liberalci „z njimi računati.“ Gotovo, gospoda — računali boste z njimi in sicer tako, da boste lahko kmalu vknjižili velik deficit vaših demoralizujočih, protiljudskih in protiverskih idej. „Narod“ sicer napoveduje zopet enkrat, kot to dela perijodično v vsaki tretji številki, skrajni boj „rimskim“ načelom, pa se mu bo v tem boju zlomilo kopje, kajti zavodi so vse drugačen spomenik kot tisti, ki jih liberalci za svojo parado postavljajo, ki pa liberalcem nič ne koristijo, klerikalcem pa nič ne škodujejo. Zavodi bodo še stali in ljudje, ki jih bodo vzgojili, bodo v javnosti delovali, ko se že nikdo več ne bo spomnil vaše stranke, ki si je domišljala, da bo uveljavila svoje namene preko verskih načel našega ljudstva. Vi le delujete in se bojujete s tem, da apelirate na najnižje nagone, a zmagate bodo vendarle višje in resnejše ideje, kot so vaše, predvsem pa verska, kajti ljudstvo rabi vere, boljsega gmotnega položaja in etične prosvete, ne pa vašega pouličnega zabavljanja in vaše prostaške olike. „Narod“ pravi, da je „škof imel zopet svoj dan“, mi pa pravimo, da je bilo etvorjenje škofovih zavodov dan vsega našega ljudstva, dan, ki vsem nam naznanja, da so po geslu zaščitnika škofovih zavodov, sv. Stanislava, Slovenci za kaj višjega vstvarjeni, kot za liberalno breznačelno kulturo!

Sila neumen je sicer „Narod“ povsod, kadar se gre za načelna vprašanja, posebno pa takrat, ko zaide na teološko polje. V včeršnjem uvodnem članku pravi,

da mladini takrat ne bo priporočal, naj čita Prešernovih poezij, kadar cerkev otrok ne bo poučevala v „nerazumljivih“ verskih skrivnostih in svetem pismu, ki je tudi „spektakljivo“. „Narodovi“ uredniki pač ne vedo, da se otrokom ne razlagajo verske skrivnosti kot take in njihova umska utemeljitev, ampak da se jim podajo, kot povsod drugod, le verska dejstva, ki so za vsakogar umljiva; otrokom se pove rezultat, izvedba pa šele takrat, ko so dorasli. Sveto pismo pa tudi ni otrokom dostopno v svoji celoti in cerkev je v tem oziru izdala zelo stroge odredbe, vsled česar jo ravno liberalci napadajo, da ljudstvu brani sveto pismo. „Narod“ meni, da se bodo otroci, ko bodo stali pred spomenikom Hribarju za parado, navdušili za narodno idejo. — Če se 6—12letni otroci niso narodnega čustvovanja navzeli že v šoli s pomočjo berila in vsega pouka sploh, se je tudi pred spomenikom ne bodo navzeli, torej je ta procesija popolnoma nepotrebna in ima zgolj provokatoričen pomen. Mi pa mislimo, da je ene prvih pedagoških načel to, da se mladino blaži, ne pa, da se ji pred spomeniki govori o stvareh, ki jih ne ume in jo k večjemu le zmedejo. G. Hribar pa naj raje govori o narodnosti svojim odraslim somišljenikom, ki takega pouka najbolj potrebujejo, etroke bodo pa navduševali za narodnost v to poklicani faktorji.

Kolera. Na Pruskem je obolelo za kolero od 20.—24. 14, umrlo so pa 3 osebe. Dozdaj je obolelo za kolero na Pruskem 227 oseb, izmed katerih jih je umrlo 78.

Velik shod avstrijskih obrtnikov se vrši 25. t. m. ob 6. zvečer na Dunaju v ljudski dvorani mestne hiše. Spored: Sklepi stalnega obrtnega odseka, skladišča in slučajnosti.

— Vabilo k slavnosti blagoslovljenja zastave, katero priredi „Vojaško veteransko društvo“ v St. Vidu nad Ljubljano dne 1. oktobra t. l. Spored slavnosti: A. Dopoldne: 1. Sprejem došlih društev in deputacij, pri katerem svira šentvidska veteranska društvena godba pod vodstvom g. Avgusta Zorniča. 2. Sprejem in pozdrav kumice, velerodne gospe Ernestine Galle. 3. Zbirališče društev pri veteranski pisarni. 4. Ob 9. uri zjutraj odkorakanje na slavnostni prestor. 5. Ob pol 10. uri zjutraj pod milim nebom, blagoslovljenje zastave in zabijanje žebeljev. 6. Po blagoslovljenju zastave slavnostni govor g. Josipa Ževnika. 7. Defilacija in obhod po občini St. Vid. 8. Banket na slavnostnem prostoru, katerega priredi g. Frano Cirman iz St. Vida. Kuverta 3 K. — Pri banketu svira slavna vojaška godba pešpolka št. 27, kralj Belgijcev. — B. Popoldne ob 3. uri: Velika ljudska veselica na slavnostnem prostoru. Pri veselici svira slavna vojaška godba pešpolka št. 27, kralj Belgijcev, s prijaznim sodelovanjem šentvidskega pevskega društva pod vodstvom gospoda Ivana Rusa. Srečolov, šaljiva loterija, šaljiva pošta, koriandoli-korso, presta zabava in ob 6. uri zvečer ples. V mraku umetniški ogenj. — Vstopnina 50 h. Veteranci v uniformi prosti vstopnine. — Darovi za zastavo se kvaležno sprejemajo. — K tej patriotski slavnosti se bratska in druga društva, kakor tudi vsi prijatelji veterancev najuljudneje vabijo. — Udeležitev banketa naj se blagovoli najkasneje do 28. septembra t. l. pri slavnostnem načelstvu naznaniiti.

— Smarije, 22. sept. Ogenj zanetila je sinoči okrog 7. ure hudobna roka v Ganjčah. Zgorela sta pod in kozolec z vsemi pridelki. Postopje je sicer zavarovano ne pa pridelki, rešiti se ni dalo prav ničesar, ako ravno se takoj prihiteli sosedje in dve požarni brambli. Z velikim naporom so ogenj komaj omejili.

— Nesreča na železnici. V četrtek zjutraj, 21. t. m., skočil je osobni vlak, vozeč iz Varaždina proti Zaporešču, pred postajo Novimarof s tira. Oba stroja sta se popolnoma razbila in strojevodju je odtrgalo roko in glavo, a kurjača je precej pohabilo in mu strlo roko. Strlo je tudi 5 vagonov in pošta je na njivi ležala in uradnik poštne ambulance je ranjen. Ostali popotniki so bolj neznatno ranjeni, večina je odšla s samim strahom. — Na tej železnici se pogosto dogajajo nesreče, ker mažarska uprava skrbi le za mažarizacijo hrvaškega Zagorja, a ne za železnico, pri tej mora štediti, pa naj bodo popotniki še v taki nevarnosti: Ubogi Hrvati!

— Kat. izobraž. društvo v Skofji Loki priredi v nedeljo, dne 24. septembra 1905. veselico v „Društvenem domu“ in Vas v ljudno vabi, da se je udeležite. Začetek ob 8 uri zvečer. Spored: 1. Predstava: Pri gospodi. 2. Živa slika: „Cigani“. 3. Predstava:

Tihotapec. Nar. igra v 5 dej. — Po J. Jurčiču za oder priredil F. Ks. Steržaj. Prosta zabava. Vstopnina: Sedeži I.—III. vrsta po 1 K, III.—VI. vrsta po 80 vin., drugi po 60 vin.; stojišča 40 vin. Za ude polovico.

— **Stara pijanka.** V hiralnici v Gradiški se nabaja 72letna Katarina Delfabro, ki je dve tretjini svojega delgega življenja preživela v ječah, ker je v pijanosti ljudi zmerjala in pretepala. Bila je izgnana iz Trsta, Pulja in Reke. 20. t. m. je v hiralnici, kjer so jo na stara leta nastanili, v pijanosti napadla 70letno Dominiko Blasson in jo nevarno ranila.

— **Umirovljenje.** Iz Gradišča poročajo ital. listom, da pojde voditelj tamošnjega okrajnega glavarstva, namesništveni svetnik gosp. Josip pl. Fabris v pokoj.

— **Neverjetno predrzni** so tržaški tatovi. Dejal bi, da so nevidni, kajti policija jih ne more vjeti. Predvčerajšnjem so v neki hiši v ulici Chiozza ponoči odprli z različnimi orodji dvoje velikih vrat, zaprtih z angleškimi ključavnicami in iz neke sobe ukradli 50 kron, pač malo vsoto za toliko trud. Potem so pa odšli, pustivši vrata odprta. Poleg te hiše pa vedno stoji policaj!

— **Legine šole** rastejo v Istri kot gobe po dežju. Sedaj so zopet otvorili novo raznarodovalnico blizu Umaga.

— **Kakó se godi pijancem.** V Trstu se je preteklo noč neki Aleksander Zuliano pošteno napil. Romal je po vseh gostilnah, naposled se je pa ustavil v neki kavarni, spil eno kavo in potem zaspal. Ko se je zbudil, je zapazil, da so mu ukradli srebrno uro in zlato verigo, vredno 50 K. Tatove bo seveda težko najti.

— **Iz Preske.** Veselica 17. t. m. se je dobro obnesla. Obiskana je bila prav dobro. Tovarniška godba iz Vevč je dobro izvršila svojo nalogo! Vrli mladeniči so v igri: „Pravica se je izkazala“ pokazali svoje lepe zmožnosti. Pri tej priliki sta poklonila dva mladenca 40 kron izobraž. društvu Hvala jima! Tudi vsem drugim, ki so kaj pomagali, da se je veselica tako lepo izvršila, kakor tudi onim, ki so kaj darovali in vsem obiskovalcem izreči kata hvalo izobraž. in delavsko društvo.

— **Nekaj tržaških magistratnih uradnikov** tržaško cesarsko namestništvo neče potrditi v njihovi službi, ker so bili poslali brzojavno čestitko známim polagalcem bomb, ki so jih pred meseci na Dunaju prav milo obsodili. Vendarle se bo vlada morala udati, ker je to vsled posebnosti primorskih razmer samoobsebi umevno. V tem smislu tudi „Piccolo“ vlado nalahno opozarja, naj se predolgo ne kujja.

— **Požara.** V Colu je zgorela hiša posestnika Andreja Rovana. Škoda znaša 4000 kron. Rovana je bil zavarovan. — Velik požar so imeli 18. t. m. v Sv. Križu pri Kostanjevici. Goreti je pričelo poslopje posestnice Jere Hribar, kateri je uničil tudi gospodarska poslopja. Ker je bilo veterno, se je požar razširil in uničil tudi poslopja s pritlikinami posestnikoma Franciški Hribarjev in Ivanu Miklavčiču. Hribarjevi je povzročil požar škodo 6000 kron, zavarovana je pa bila za 2200 kron, Hribar ima škodo 1000 kron, ki je pokrita z zavarovalnino, Miklavčič ima škodo 6000 kron, a zavarovan je bil le za 1200 kron. Hišo posestnika Franciška Veskovca so otehi. Sodijo, da je zažgal po neprevidnosti delavec Anton Marinič, ki se ga zaprli.

— **Železniška nesreča na Ogrskem.** „Pester Lloyd“ poroča iz Katakurna: Dne 21. t. m. ob 5. uri zjutraj je skočil raz tir v bližini postaje Novi Marof osební vlak. Strojevodja je mrtev, kurjač in neki rezervni strojvodja sta smrtono varno poškodovana. Od potnikov je bil le eden lahko ranjen. Lokomotiva je poškodovana, pet vozov razbitih.

— **Lekarna v Metliki.** Glede novice o lekarni v Metliki se nam poroča, da je lekarnar g. Wacha iz Metlike to za devno svojo koncesijo novemu lekarnarju za nekaj let oddal v najem.

— **Ponesrečil se** je posestnik Anton Zajec iz Velikega Vidma. Vozil je v Trebnje prasiče, a konji so se splašili in Zajec je skočil z voza, a prišel pod kolesa. Ponesrečenca so prepeljali v kandijsko bolnišnico.

— **Ustanova fra Grge Martiča.** Sarajevski Hrvati nabirajo darove in doneske za ustanovo fra Grge Martiča. Iz obresti se bo podpiralo enega ali več dijakov iz Bosne, v oglasu pravijo, da zasluži pokojni fra Grge trajen spomenik ne samo zato, ker je bil pesnik slavne hrvaške preteklosti, ampak tudi vsem onim, ki so v svoji bedi pribežali k njemu, tolažnik, sirotam oče in pravičen sodnik brezpravnemu narodu. Fra Grge Martič se je namreč skoro trideset let udeleževal uprave kreševskega vilajeta. Velikega spomenika iz mramorja in bronu mu ne morejo postavljati, zato bodo ustanovili trajnejšo in koristnejšo dijaško ustanovo. Do-

neske naj pošljejo častilci pesnikovi hrvaškemu društvu „Napredak“ v Sarajevu, ki bo vse objavljalo.

— **Železniška vest.** Na bukovinski lokalni železniški progi Verna Ruska Moldavica se bo ustavil tovarni promet na postaji Ruska Moldavica in sicer le za blago, ki je namenjeno iz Moldavice nazaj.

— **Požar v Postojni.** Zgoreli sta v Postojni 18. t. m. hišici Jakoba Žitko in Jožefa Rupnik, ki je v Ameriki. Škoda iz naša 1600 kron. Žitko je zavarovan za 600, Rupnik pa za 700 kron.

— **Seja kranjskega šolskega sveta 14. septembra.** Za nadučitelja sta bila imenovana učitelja Karol Matjač v Radovljici na vrhniški ljudski šoli in učitelj Maks Suber v Beli peči. — Stalni učitelj je postal dosedanjí začasni učitelj Anton Drašček pri Devici Mariji v Polju. — Prestavljeni sta bili učiteljici Ernestina Oman iz Device Marije v Polju v Begunje in Marija Rajer iz Radeč v Zgornje Gorje. — Stalno umirovljena je učiteljica Emilija Wruss v Trzinu, začasno pa nadučitelj Francišek Gross v Starem trgu pri Poljanah. Dovolilo se je razširiti ljudsko šolo v Zagradcu v dvorazrednico. Nadalje so sklepali o ustanovitvi ljudske šole v Virčni vasi in o ustanovitvi zasebne šole v Dolejni vasi pri Senočah in o nekem ugovoru, ker se nekemu učitelju ni priznala starostna doklada. — Deželni šolski svet je tudi sklepal o IV. učiteljski konferenci in rešil več disciplinarnih zadev.

— **Veselica v Kamni gorici,** ki jo je napravilo „Delavsko bratno društvo“ dne 8. t. m., se je obnesla nad vse povoljno. Vsi igralci in pevci so storili vse, kar je bilo v njihovi moči, da so zadovoljili mnogobrojno občinstvo, ki se je sešlo posebno iz Radoljice in Dobave in vseh sosednjih krajev. Zastopani so bili vsi sloji: poleg pripravega delavca je sedel uradnik, duhovnik, sploh prava inteligenca. Samo par onih, ki menijo, da so inteligentni, nismo prav nič pogrešali. Videlo se je, kdo da so res prijatelji delavca trpina in narodne stvari! Šlo se je namreč za dihačo Cirilovo družbo. Morda ta „inteligenca“ še ne ve, kaj je to? Sicer se pa mi delavci brigamo zanje kakor za lanskega sneg. Igra „Lumpacij vagabund“ je izvrstna in prav bi bilo, da jo „Zveza“ natisne. Prestavljena je imenitno, polna domačih dovtipov, da se je občinstvo, pristoje in izobraženo, se je ves čas izbirno zabavalo. Igrali so pa tudi sami delavci izvrstno. Tu se je lahko videlo, koliko je doseglo naše bratno društvo. Poleg resnega dela nudi svojim udeležem tudi pošteno zabavo. Le krepko naprej, vrli delavci! Znanje je moč, ki vam jo ne vzame nikdo. Prava inteligenca je z vami! Na svidenje prihodnje leto! Hvaležen vaš prijatelj.

— **Dobavni razpis.** C in kr. po veljnostvo morskega arzenala v Pulju naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bode pri omenjenem poveljstvu vršila dne 12. oktobra t. l. ob 4. uri popoldne ponudbena razprava za dobavo potrebščin c. in kr. pomorskega arzenala v Pulju za leto 1906. Dobaviti bode med drugim: razne deske, volna za snajenje, blago iz usnja, laneno olje, lojene in stearinsveče, goveji loj, rjavno pralno milo, metle, čopiči, krtače, ogelje, platno, vrvi, koci, železna žica itd. Ponudbe je najkasneje do 3 ure popoldne navedenega dne pri adjutanturi c in kr. poveljnostva pomorskega arzenala v Pulju vložiti. Dobavni razpis, splošni in specijalni pogoji so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

— **Tržaški namestništveni svetnik** Friderik grof Marenzi je odlikovan z zaslužnim križcem papeževega reda sv. Jurija z zvezdo.

— **Sola za vojaške stavbenoračunske uradnike v rezervi.** Vojno ministrstvo je z odlokom od 16. septembra 1905, odd. 8/H B., št. 2975, sklenilo, v tekočem letu napraviti eno šolo za izučbo enoletnih prostovoljcev vojaško stavbenoračunskih uradnikov v rezervi, začeniši s 1. decembrom t. l. pri vojaškem stavbenem oddelku 4. voja v Budimpešti. V to šolo se bodo vsprejeli tisti enoletni prostovoljci na lastne stroške službojočega leta 1905/06, kateri so dovršili zgoraj realko ali pa kakih tehničnih učni zavod. Lastnoročno pisane prošnje, katere morajo biti naslovljene na vojno ministrstvo in redno kolekovane, se predložijo po vstopu v dejansko službo onemu krdelu, pri katerem enoletni prostovoljec dejansko služi.

— **Iz Mengša.** V nedeljo teden je priredilo naše „Izobraževalno društvo“ zanimivo predstavo. Občinstvo je došlo v obširne Jelenove prostore toliko, da je zmanjkalo vstopnic. To pot so nastopila sama dekleta iz Mengša v igri „Dve materi“. Prav dobro so izvršile svojo nalogo. Nekatere so nastopile prvič, pa vendar so se na odru čutilo čisto doma. Glavne vloge so bile naravnost dovršene. Žetli bi bilo le, da bi se

občinstvo pri resnih prizorih tudi tem prizorom primerno obnašalo. Zbor je zapel štiri ljubke pesmi pod vodstvom pevovodje P. Liparja prav lepo. Številne občinstvo pa je v izbranih besedah pozdravil mladenič Fran Šmon. Ker je zadnji mariborski shod želel, da naj bi se vselej s predstavo združilo tudi kaj podučnega, zato je imenovani v kratkih, a krepkih besedah povdarjal važnost izobraževalnih društev. Prav je tako, da pri društvenih predstavah nastopajo kot govorniki samo mladeniči, ne pa voditelji društev. S tem sami sebe navdušujejo, pa tudi druge bodre k izobražbi. V zimskem času bomo uvedli govorniško šolo. To šolo si predstavljamo tako, da bi se več mladeničev in deklet učilo isti govor in isto deklamacijo, in kateri bi to stvar prednašal najboljši, isti bi dobil kako darilo, recimo kako knjigo. Tako bi nastalo med društveniki nekako tekmovanje, pa tudi za bodočnost bi se glede govornikov poskrbelo. Morda bi se ta misel dala tudi kje drugje izvesti. Čisti dobiček zadnje predstave bomo obrnili za napravo novih instrumentov „Izobraževalnega društva“ in upamo, da pri prihodnji predstavi nastopi že ves tamburaški zbor.

— **O Kristusu** predava v Trstu v „Politeama Rossetti“ neki profesor Sacerdote za moderno vedo zaostali tržaškimi liberalnim krogom. Na podlagi medlih podrobnosti primerja oboževanje Gospodovo s poganskimi bajkami o Solncu in Mitri. Tudi z Buddho primerja Kristusa in sploh kaže, da o moderni kritiki evangelijske in o eksegezi ničesar ne razume, ampak pogreva navivne, že zdavna zastarele podmene Straussove in Renanove, po svoji omejenosti čisto primerne za smejeno tržasko buržoazijo.

Ljubljanske novice.

Kaj bo z mlekom?

Posestnik iz ljubljanske okolice nam piše: Dogovor zaradi mlečnih cen med kmečkimi posestniki ljubljanske okolice je napredoval tako daleč, da se producenti več ne umaknejo. Nam se je gospodarstvo toliko podražilo, kar bom še s številkami dokazal, da si moramo ceno dvigniti. Vse se je podraževalo, samo mleko je ostalo vedno pri isti ceni. Kdor nas tukaj hoče ovirati, tega bomo imeli za sovražnika našega stanu. Pri vseh stvarih, ki jih mesto nam daje, si mesto ceno določa; kar dajemo mi v mesto, pa hočemo tudi sami ceniti. — Zato pa odklanjamo tudi vsako vmešavanje od strani ljubljanskega magistrata. Ta se naj briga za ljubljanske zadeve, za svoje mleko se bomo pa mi sami. — Iz ljubljanskih uradniških krogov se nam piše:

Mleko naj se podraži pri litru, a konsorcij mora garantirati za pristno in nepokvarjeno mleko in njegovo izdelko. Taka je splošna zahteva. Za pošten denar — pošteno blago!

Kje je tržni nadzornik? Iz krogov konsumentov in kupujočega občinstva se nam piše: Nadzorovanje živil in prodaje na trgu je v Ljubljani pod vsi kritiko. Mesto plačuje nadzornika (1600 gld.) pa ga ni po cel teden videti na trgu, mesto njega stopa gori in doli le kak policaj, ki se razume le na gnijale gobe in kako češpljo. To je red, da se vse škandalizira.

Iz ljubljanskega mesarji so pri teletini zvišali pred kratkim ceno zopet za 40 v. Če kupiš danes kg „stegna“, plačaš ravno 2 K. Tuji se kar zgražajo nad to samovoljnostjo. Cenogovori živini so to jesen znatno padle. v Ljubljani pa se meso draži! Po drugod store mestni zastopi kaj v varstvo prebivalstva in konsumentov, pri nas se pa živ krstne zmenje! Pa kaj mar gotovim ljudem revščina in pomanjkanje, da so le sami siti vsega!

Iz Prešernova gola skala dobi v kratkem primerno ozadje, baje nekaj zelenih cipres in nekoliko podobne olepšave.

Iz Kališevo kazino v Streliških ulicah je sinoči policija izpraznila.

Iz ljubljanskega društ. godbe koncer se vrši jutri zvečer v hotelu „Ilirije“ pri vsakem vremenu. Vstopnina za člane prosta, nečlani plačajo 40 v. začetek ob 8. uri.

Iz Pametna odredba. Obratno ravnanje južne železnice na Dunaju je odredilo, da se bo vozila v vsakem osebnem vlaku tudi po ena ženska, ki bo snajila med vožnjo vsakejake ponesnaženje v kopejih in klotetih.

Iz Tatvini. Kuharici Mariji Novakovi je iz kuhinje v Križevniških ulicah št. 7 ukradla neka prijateljica dva noža, vredna 2 K. Starinarici Tereziji Kočvarjevi je pa na Sv. Jakoba nabrežju ukradla neka ženska ženske čizme, vredne 4 K.

Iz Obrtno gibanje v Ljubljani. Meseca avgusta pričeli so v Ljubljani izvrševati obrt in sicer: Pavla Rozman, Bleiweisova cesta 15, ženske krojaštvo; Leopold Cernak, Dolenjska cesta 8, trgovino z mešanim blagom; Ivan Privšek, Krakovske ulice 27, črevljarski obrt; Franciška Meze, Sv. Petra cesta št. 38, skuharski obrt, Irma Skenker, Sv. Petra cesta 9, trgovino s platnino; Jakob Jazbar, Martinova cesta 19, pekovski obrt; Polona Križaj, Bohoričeve ulice 4, branjarji; Matej Krušič, šolski drevored, klanje drobnice; Adalbert Kasik ml., Škofje ulice 15, trgovino z mešanim blagom; Ivan Porenta, Hradeckega vas 11, kleparski obrt; delniška družba Dreherjevih pivovarn, Marije Terezije cesta 6, zalogo piva; Anton Zakrajšek, Francovo nabrežje 7, izdelovanje tulcev; Anton Tratar, Marije Terezije cesta 11, trgovino z mešanim blagom; Marija Rihar, Poljanski nasip 14, žensko krojaštvo; Ivana Pogorelec, Križevniške ulice 7, branjarji; Anton Breskvar, Florijanske ulice 9, ključavničarski obrt; Helena Volk, Radcekega cesta 20, nabiralnica za kemično pralnico; Avgust Turk, Sv. Petra cesta 74, fi-jakarski obrt; Karolina Pečar, Vodnikov trg, branjarji; Ivana Pokern, Metelkove ulice 7, skuharski obrt; Alojzija Meditsch, Sv. Petra cesta 71, žensko krojaštvo; Jurij Bodlaj, Prule 6, črevljarski obrt; Albina Viola, Pogacarjev trg, prodajo sadja in zelenjadi. — Odglasili, oziroma faktično opustili pa so obrt: Anton Žibert, Prešernove ulice 38, trgovino z mešanim blagom; Ivana Pogorelec, Pogacarjev trg, prodajo sadja; Josip Podražaj, Stari trg 3, pekovski obrt; Marija Zalaznik, Pogacarjev trg, prodajo kruha.

Iz Tatica iz navade je brezposelna služkinja Ana Petrič, potepa se že dalj časa po mestu in okolici in ukrade vse kar ji pride pod roke. V zadnjem času je izvrševala tatvino po Vodmatu kjer je ukradla Franciški Zemljan delavčevi ženi krilo in bluzo, vredno 16 K. Franciški Hribar v Cegnarjevih ulicah pa je ukradla zlat prstan vreden 8 K. Petrič je bila radi tatvine že opetovano prijeta.

Iz Razpis službe pomožne vrtnarice. Na I mestnem otroškem vrtcu v Ljubljani je popolniti mesto pomožne otroške vrtnarice z letno plačo 720 K (sedemsto dvajset kron.) Pravilno opremljene prošnje je predlagati c. k. r. mestnemu šolskemu svetu do 30. septembra t. l.

Iz Konj splašil. Ko se je pripeljal včeraj zjutraj posestnik Jožef Keber po Marije Terezije cesti do druge mitnice, se je konj ustrašil rdeče luči na prečnici, se obrnil in zdirjal nazaj do prve mitnice, ki je bila še zaprta in se tako zaletel v prečnico, da jo je prelomil. Keber je založil pri užitinskem uradu za škodo 40 K.

Iz Umrlí so: Stefanija Skrabar, posestnikova hči, stara 2 leta in 9 mesecev, Crna vas 44, je v Ljubljani utonila; Angelica Korošec, delavčeva hči, 4 mes., Hradeckega vas 20; Barbara Sailer, mestna uboga, 83 let, Japljeve ulice 2. — V bolnici: Henrik Petsche, delavec, 42 let.

Iz Cvet v jeseni. Na pristavi Auerjevih dedičev na Dunajski cesti št. 52 cveteta dva divja kostanja.

Iz Dva nevarna odgnanca ušla. Mestna policija je dne 15. septembra odposlala odgonskim potom izpuščena kaznjenca Jožefa Sevegninija in Iv. Marmaj iz Udine. Ljubljanski odgonski sprevoznik ju je v Trbižu izročil ondotnemu odgonskemu sprovedniku Eignerju, kateremu sta obadva pobegnila. Prvi je posebno nevaren tujemu imetju in je iz Avstrije izgnan. Bil je zasačen o Binkoštih v postojnski jami, kjer je izvršil več žepnih tatvin. Star je 28 let, velik in ima črno brado.

Iz Zidarska dela v Ljubljani. Pri novi Regaljevi hiši ob Miklošičevi cesti bodo temeljno zidovje dogradili. Dr. Pirčev hišo v Sodnijskih ulicah so pričeli ometa-vati. Brambovska vojašnica je dograjena pri vseh treh traktih do drugega nadstropja. Globočnikova vila ob Elizabetni cesti je ometa in osnažena. Dograjena in pokrita je Zupančičeva hiša na škčfovih parcelah. Tlakovanje Dunajske ceste je dospelo do Mediatlove hiše.

Iz Novi pastor v Ljubljani. Zastni ljubljanski pastor je postal dr. Hegeman.

Iz Naglo poslovanje naše c. kr. deželne vlade. Slikarski mojster Franc Baraga je bil pred leti obsojen od obrtnega urada na 10 K globe ali 24 ur zapora, ker je prebarval v Souvanevi verandi 3 lesene stebre. Obrtni urad je to storil, češ, da je slikar Baraga vršil pleskarski posel. Proti tej kazni se je Baraga pritožil na deželno vlado l. 1898. In deželna vlada je pritožbi ugodila 2. sept. leta 1905, z razpisom z dne 21. avgusta t. l., torej čez 7 let! Res nagla rešitev!

Iz Gliha skup štrih. K tej predvčerajšnji notici je še dostaviti, da je mestna policija brzojavno obvestila orožništvo v Mokronogovo, naj izvrši pri Draganovih hišno preiskavo. Orožništvo je tudi res dobilo pri

starših različno špecerijško blago, katero je Ivan Dragan pokradel svojemu gospodarju gosp. Canteniju in poslal na svoj dom staršem.

Ij Pred Prešernovim spomenikom. A: Po navadi stoje na spomenikih glavne osebe zgoraj in stranske dekorativne spodaj; tu se mi zdi narobe. — B. (liberalec): Je že prav; mar je nam za Prešerna brez ženske!

Telefonska in brzoljavna poročila.

Dunaj, 22. sept. Dr. Susteršič je imel danes daljši politički pogovor z ministrskim predsednikom.

Dunaj, 22. sept. V celuloidni tovarni se je zgodila velikanska eksplozija tako, da je tovarna namah bila vsa v plamenu. Dva delavca sta mrtva, 10 ranjenih.

Budimpešta, 22. sept. V krogih koalicije sodijo o položaju mnogo bolj pesimistično kot doslej. Najbrž bo cesar poveril grofu Zichyju sestavo začasnega ministrstva.

Budimpešta, 22. septembra. Kraljeva kurija je odbila peticijo vloženo proti izvolitvi posl. Blaskovicha, ki je bil izvoljen v Sobotici ter je volitev potrdila.

Lvov, 22. sept. Iz Varšave poročajo: Orožništvo je na povelje generalnega gubernatorja odstranilo na kolodvoru proge Varšava-Dunaj poljske napise.

Varšava, 22. sept. V Pinski so izvršili bombni atentat na policijskega glavarja, ki se pa ni posrečil. Bomba je ubila napadalca samega in 4 druge osebe.

Odesa, 22. septembra. Obrežne oblasti v Batumu in Potiju so odkrile 5. t. m. veliko vtihotapljenje orožja. V pristanišču malega mesta Anayia so našle carinske ladje malo jadrnico, ki je imela naloženega mnogo pušk, revolverjev in streliva, namenjenega za kavkaške vstaše.

Peterburg, 22. sept. Ko je car čital poročilo o zadnjem bombnem napadu v Tavastehi, je zapisal na poročilo: „Ce se ponove taki dogodki, naj se vpelje obsedno stanje.“ Na poročilo o razstreljenem parku pri Jakobovem je zapisal car: „Natančno se mora nadzorovati uvoz orožja in za odkritje orožja se naj razpišejo nagrade.“

Peterburg, 22. sept. Mnogo članov zemstev je izjavilo, da se ne bodo udeležili prihodnjega kongresa zemstva, ker je vlada iz programa črtala mnoge točke.

Peterburg, 22. septembra. Iz Odeze so odpule v Batum in Poti štiri ladje z vojaki. In sicer vozi „Pallada“ 600 konj, 8 topov in strojne puške, „Odesa“ 1200 mož s 30 častniki, „Cesarevič“ 1000 mož in strelivo in „Rostov“ s 700 možmi in velikimi zalogami. Iz Kijeva pa predira proti Kavkazu 23 pehotna divizija 21. armadnega zbora.

Peterburg, 22. septembra. Pri Citi na sibirski železnici je vlak rdečega križa, napolnjen z belniki in ranjenci, zadel v neki tovorni vlak. Stroji in nekoliko vozov se je razbilo. Trije bolniki so bili ubiti, 18 jih je bilo pa ranjenih.

Peterburg, 22. sept. Danes pričakujejo v Peterhofu, da se povrne car.

Riga, 22. septembra. Policija je našla po hišah poskritih 200.000 karteč.

Kristianija, 22. septembra. Svedi, kakor tudi Norvežani so ukazali obmejnim stražam in vojakom, da se morajo umakniti najmanj 1 km. od meje.

Berolin, 22. septembra. Pruski trgovinski minister Moeller namerava odstopiti.

Berolin, 22. septembra. Iz New Yorka poročajo: 53 radikalnih judovskih ter poljskih društev v New Yorku je sklenilo prirediti veliko poulično demonstracijo proti ameriški zvezni vladi, ker je bila povodom sklepanja mira preveč prijazna Rusom.

Devin, 22. sept. „Mag. leb. Ztg.“ poroča iz Peterburga, da je uprava vojne mornarice naročila v Nemčiji in na Angleškem 24 novih vojnih ladij, med temi 8 oklopnih, ki bodo morale biti izgotovljene čim prej.

Belgrad, 22. sept. Dne 15. oktobra otvorijo v navzočnosti kralja novoosnovano srbske vseučilišče.

Belgrad, 22. sept. Komisija, ki bo preizkušala topove, je danes odpotovala v inozemstvo.

Rim, 22. septembra. Vojno ministrstvo dementuje vest, da hoče vzeti v proračun 350 mil. lir, da utrdi severovzhodno mejo Italije.

Barcelona, 22. septembra. Došlo je do spopada med vojaštvom in Katalonci, ki se po hišah in raznih društvih razobesili katalonske zastave, ki jih je odstranila policija.

Madrid, 22. septembra. Vsled odredbe mornariškega ministrstva odplove križarka „Infanta Isabella“ v Cento na severneafriško obal; stvar je v zvezi z marmorsko zadevo.

London, 21. sept. Tu so prijeli in zaprli načelnika ponarejevalcev 50kronskih avstrijskih bankovcev. Ponarejevalec se zove Nu chem Schapira.

Razne stvari. Najnovejše.

Za dvignjenje „Mikaze“ so pripeljali v Saseho iz Port Arturja mnogo sesalk. Ladjo upajo dvigniti v teku treh mesecev.

Kersojedli iz pridene klobase je obelilo v Gultsteinu petdeset oseb.

Otvoritev umetniškega kongresa. V Benetkah so otvorili dne 21. t. m. v navzočnosti italijanske kraljeve dvojice mednarodni shod za umetnost.

Uporne telefonistije. V glavnem pariškem telefonskem uradu so se uprle telefonistije proti nadzornici. Ena je celo streljala nanjo iz revolverja, a jo ni zadela. Uvedli so kazensko preiskavo.

Železniške nesreče v Ameriki. V zedinjenih severoameriških državah je izgubilo lani življenje vsled železniških nesreč 10.046. ranjenih je pa bilo 84.155 oseb. Po železnicah se je vozilo 715.419.622 oseb, za 20.508.174 več kakor leta 1903

Velik zvon. V zvoniku velike pariške cerkve Srca Jezusovega je zvon, ki tehta 22.000 kilogramov. Sedaj zvone ta zvon s pomočjo elektrike. Prej je zvon moralo zvoniti pet mož, sedaj zadostuje za to delo mal deček

Pri snaženju postelje se je ponesrečil mizarški pomočnik Gjuro Budiš. Ko je v sredo zvečer v svoji sobi ugonabljal mrčes in v eni roki držal steklenico špirta, je držal v drugi roki gorečo svečo. Sveča je prišla preblizu steklenice, špirit se je vnel in takoj je bil Gjuro Budiš v ognju. Sosedje so ogenj pogasili, Budiša pa odpeljali v bolnišnico

Spomenik Turgenjevu. Ob 22letnici Turgenjeve smrti so začeli v njegovem rojstnem mestu Orel zbirati za spomenik njegov. Največji ruski pisatelj nima spomenika. Pred leti so sicer zbrali že nad 8000 rubljev in jih dali v hranilnico v ta namen, a denar je nekega dne izginil. Sedaj so zopet začeli resno delati, da dobi Turgenjev zasluženi spomenik.

Naročajte se na „Slovenca“! Nabirajte novih naročnikov! Čim več bo naročnikov, tem bolj se bo „Slovenec“ izpopolnil in več bo nudil svojim čitateljem.

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 736,0 mm

Dne	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
21	9. zveč.	734,4	11,9	sl. jug	dež	9,1
22	7. zjut.	733,6	11,1	brezvetr.	„	
	2. pop.	733,7	11,8	sr. jvzh.	„	

Srednja včerašnja temp. 14,5°, norm. 14,1°.

XX. letni tečaj

XX. letni tečaj

Oblastveno priznано

ušesko odgojevališče Kußlmayr v Gorici 1526 21

sprejema učence, kateri obiskujejo srednje šole ali se za iste pripravljajo. Program na zahtevo.

Važno za vsako gospodinjstvo!

Če hočete žgane kave z velearomatičnim okusom, močjo in izdatnostjo, kupujte samo žgane kave

Prve ljubljanske

velike pražarne za kavo

KARLA PLANINŠKA na Dunajski cesti

nasproti kavarni „Evropa“

ki spajajo vse te vrline.

1194 104—30

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

1922

ima bogato zalogo

3—2

šolskih knjig
za vse ljudske šole.

Veliko presenečenje!

Nikdar v življenju več take prilike!

500 komadov

1926 3—2

Za gl. 1-95.

1 prekrasno pozlačena precijjska ura z verižico, natančno idoca, za kar se 3 leta jamči, 1 moderna svilena kravata za gospode, 3 komadi ff. žepnih robcev, 1 eleg. prstan za gospode s ponarejenim žlahtnim kamnom, 1 dulec (ustnik) za smotke iz jantarja, 1 elegantna damska broža, novost, 1 prekrasno žepno toaletno zrcalce, 1 usnat mošnjček za denar, 1 žepni nožek s pravo, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vsi iz 3 % duble zlata s patentiranim zaklepom, 1 par boutonov iz simli briljantov, zelo podobni, 3 šaljivi predmeti, ki vzbujajo pri mladih in starih veliko veselost, 20 predmetov, potrebnih za dopisovanje, in še čez 400 raznih predmetov, ki so v domačiji neobhodno potrebni. Vse skupaj z uro vred, ki je sama tega denarja, vredna velja samo gl. 1-95. Razpošilja proti poštnemu povzetju ali če se denar naprej pošlje.

Dunajska centr. razpošiljalna tvrdka

P. Lust, Krakov št. 565.

NB. Za neugajajoče se vrne denar.

Učenec

se sprejme takoj

v trgovino z mešanim blagom.

Karol Kummer

trgovec, Kamnik.

1934 3—1

Pouk v italijanščini

sistem Berlitz.

Honorar 10 K mesečno. — Prijave do 29. t. m.

Stari trg 20, I. nadstropje. 1936 3—1

Jutri, v soboto 23. t. m.

velik
vojaški koncert
v hotelu pri „Južnem kolodvoru“.

1939 1—1

Začetek ob 8. uri. o Vstopnina prosta.

Istrska vina

nova, sladka, mošt, rebulja, muškata,

se dobiva pri

Antonu Ferlan di Giorgio

posestniku v Rovinju, Istra.

Pošilja se točno. Nepoznanim naročevalcem po povzetju. 1919 8—2

Sprejemem

Izurjenega stenografa

veščega slovenske in nemške stenografije.

Dr. Josip Furlan

1931 3—2 odvetnik v Ljubljani.



1164 51—17

Samo
6 dni

Havre - New York

vozijo zanesljivo najhitrejši brzoparniki Francoske prekomorske družbe.

Edina najkrajša črta čez

Bazel, Pariz in Havre v Ameriko.

Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje edino

oblastveno potrjena potovalna pisarna

ED. ŠMARD

v Ljubljani, Dunajska cesta 18, v novi hiši »Kmetijske posojilnice«, nasproti znane gostilne pri »Figovcu«.

Kmetovalci!



Mastin

za prašiče, pujske, krave, teleta, vole, ovce, perutnino, konje.

Le pod tem imenom, katero je zakonito zavarovana znamka, dobite zanesljivo pristni doktor pl. Trnkoczy-jev kranjski redilni prašičji prašek. Najboljši dodatek krmi, zdravo in dietetično sredstvo za pisanje. Ta zdravi dodatek krmi je dobil tisoče zahvalnih pisem. Na razstavah v Londonu, Parizu, Rimu in na Dunaju najvišje medajle. — 1 zavojev velja 50 vinarjev in se dobi pri vseh trgovcih; po pošti po 5 zavojev iz glavne zaloge: Lekarna Trnkoczy, Ljubljana. Trgovci itd. dobijo popust. 1963 26—23

D 2



„Andropogon“

(Iznajditelj P. Herrmann, Zg. Poljskava.)

je najboljša, vsa pričakovanja prekašajoča sredstvo za rast las, katero ni nikako sleparstvo ampak skozi leta z nenavadnimi uspehi izkušena in z jamčeno neškodljiva tekočina, ki zabrani izpadanje las in odstrani pralraje.

Značilno je, da se pri pravilni rabi že čez 4 do 5 tednov opazi močna rast las, kakor tudi brade, in imajo novo zrastle lasje pri osi-velih zopet svojo nekdanjo naravno barvo. — Mnogoštevilna priznanja. Cena steklenice 3 krone. Dobi se v vseh mestih in večjih krajih dežele.

Glavna zaloga in razpošiljatev v Ljubljani pri gosp. Vaso Petričič-u.

V zalogi imajo tudi gg. U. pl. Trnkoczy, Anton Kanc in Ernst Sark v Ljubljani, M. Rant v Kranju, in lekarna „Pri angelju“ v Novem mestu.

Preprodajalci popust!

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za izgube pri zbiranju pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako zbiranje.

Kulantna svržitvev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba

„MERCUR“

1. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strebelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kurznih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za doseg kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih. 18 150—102